

ՈՒՂՂԱՓԱՌ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԵՎ ԱՆՀԱՂԹ ՓԻԼԻՍՈՓԱ,
ԵՐԱՆՆԵԼԻ ԵՂԻՇԵԻ ՏԵՐՈՒՆԱԿԱՆ ԱՂՈԹՔԻ՝
«ՀԱՅՐ ՄԵՐ ՈՐ ՅԵՐԿԻՆՍ»-Ի ՄԵԿՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Բնությամբ պարզ է, իսկ խոսքերը՝ առավել քան բարձր:

[Նրանց] հայացքները դեպի վեր ուղղել տվեց և Աստծուն Հայր ճանաչեցրեց բոլորին: Անձկալի գթության համար է, որ [Նա] ստիպում է, որ որդիները Հորը դիմեն, և նրանց ցանկության կարոտության համար է, որ Հորը կոչում է ողորմածության: Որդիներն էլ պետք է լինեն Հոր կամքի համաձայն, այն ժամանակ Հայրն էլ որդիների ցանկության համաձայն կհոգա նրանց կարիքները և նրանց կդարձնի Իր ողջ հարստության ժառանգորդները: Այդ Հայր անունը մեկ է հոգևորների և մարմնավորների համար, իսկ մարմնական կարիքները, մասերի բաժանվելով, պատրոջվում են միմյանցից: Երկրավոր հայրերին մարմնավոր ցանկասիրության ախտերը առաջնորդեցին որդեծնության՝ ախտավոր հղիությամբ որդիներ ծնելու: Փոփոխական է հայրությունը, երբեմն Որդին է դառնում հայր, հրաժարվում աշխարհի կյանքից, վերանում է Նրանից հայրությունը, փոխարենը գալիս է որդին, դառնում հայր և նույն ճանապարհով գնում: Այդպես էլ մեկը մյուսին փոխարինելով՝ այս աշխարհի վերջը պիտի գա:

Մեկ է ճշմարիտ Հայրը և ողջ աշխարհի Արարիչը: Առանց կրքի հղացավ, առանց ցավերի ծնեց բոլոր երևացող և աներևույթ բաները: Ով որ ծնվեց, հենց նա էլ (Քրիստոս) գալով ուսուցանում է որդիներին՝ դիմելու երկնավոր Հորը, որպեսզի աշխարհը տևապես չմնա խանձարորի ու օրորոցի մեջ: Կաթնակերներ և մանկական սնունդ ընդունողներ,

որ ընկղմվեցին ու թավալվեցին զարջելի ախտերի մեջ, որոնցից ձանձրացան մայրերն ու ստնտուները, թեքեցին իրենց երեսները դայակներն ու կերակրողները: Եվ սրանք օրենքն ու մարգարեներն են: Ծովի մեջ լվացին, բայց չկարողացան մաքրել: Գետի միջով անցան, բայց չողողվեցին: Առատորեն օձառ օգտագործեցին և լվացվեցին բորակով, բայց չմաքրվեցին: Ինչ որ կրում էին իրենց վրա, նետեցին և հեռացան: Գթաց երկնավոր Հայրը, երկնքից երկիր իջավ, գլուխով բոլորին արյան մեջ թաթախված, մեռած կոտորելիս զոհ մատուցելիս: Վերցրեց, լվաց, մաքրեց, հագցրեց երկնային հանդերձանք և մոտեցրեց նորից նույն որդեգրության: Սովորեցրեց Հոր վարդապետությունը, որպեսզի կարողանան դիմել սիրելի երկնավոր Հորը: «Երբ,—ասում է,—աղոթքի մեջ եք, երեխայի նման մի՛ շատախոսեք: Ասված լսում է սրտի խորհուրդները և բարի գործերի դիմաց բարի է հատուցում»: Իբրև բանավոր վկայություն այսքանն է բավական ասելու. «Հայր մեր, որ երկնքում ես, սուրբ է Քո անունը»: Այս պարզև, [այսինքն] այն, որ Աստված մարդկանց Հայրն է, ավելի մեծ է, քան մարդկանց տրված բոլոր պարգևները: Հրեշտակներն անգամ, թեպետ հպոր են և հոգևոր, իրավունք չունեն այս ասելու, որովհետև սպասավորներ են և ոչ՝ որդիներ: Ո՛վ մարդ, զգուշ եղի՛ր քո անձի համար, ինչպիսի՛ պատվով մեծարվեցիր, որ համարձակվեցիր Աստծուն քեզ Հայր անվանել: Այս բանի մասին մտածի՛ր և քեզ պահիր Հոր պատվի համեմատ, որպեսզի վերիններն ու

ներքինները իմանան, թե իսկապես Աստուծո ռոդի ես: Աստված մարդուն խոսքով է ծնունդ տալիս: Թեպետև դու խոսքով չես կարող, սակայն մարմնիդ ցանկություններով մի՛ ընկղմվիր երկրային բաների մեջ: Կտրի՛ր, դե՛ն նետիր քեզնից ավելորդ ցանկությունները: Անհրաժեշտ ուտելիքներով բավարարվիր: Խախտումներ մի՛ արա և մի՛ շվայտացիր: Գիրության հետևանքով ցանկասիրությամբ է լցվում մարդ, և շատ ճարպից անօրենություններ են առաջանում, ինչպես հարբեցողությունից՝ պիղծ գիշությունը: Այնպիսին՝ Աստծուն Հայր չի կարող անվանել: Արդյոք դու ինքդ չվկայեցի՞ր՝ ասելով՝ սուրբ է Քո անունը: Աստծուն ո՛վ կարող է անուն դնել: Երբ «Սուրբ» ենք ասում, այն է Աստուծո ճշմարիտ անունը: Սուտ աստվածների անունները սուրբ չեն. որը գող է, որը՝ սպանող, որը՝ շնացող, և յուրաքանչյուրը մի չար չարելի ախտով վարակված, մանավանդ որ [Նրանք] գոյություն չունեն էլ և չեն էլ ունենալու: Այն մարդիկ, որ նրանց աստվածներ կոչեցին, Աստուծո ճշմարիտ որդիները չեն: [Քրիստոս] նրանց սովորեցնում է դիմել Աստծուն և նրանց հրամայում է աղոթել Հորը: Նրանց միջոցով է բացվում դուռը բոլորի համար, որպեսզի այդ դռնով անցնեն բոլորը: Նայն աղոթքները սովորեն, այն է՝ աղաչել Աստծուն և ասել. «Հայր մեր, որ երկրնքում ես, սուրբ է Քո անունը»: Երբ սովորեն ճշմարտախոս լինել աղոթքների մեջ, այն ժամանակ և ճշմարտագործ կլինեն աշխարհում. այն ժամանակ էլ կարող են լքել և դեն գցել սուտ աստվածներին: Նրանք, որոնք քարը և փայտը հայր ու մայր էին կոչում, նրանցից հեռացան, հրաժարվեցին իրենց անառակ գործերից, մաքրվեց նրանց միտքը իմաստության գիտությամբ, բացվեցին նրանց բերանները՝ համարձակ խոսելու և ասելու. «Թող գա Քո արքայությունը, թող լինի Քո կամքը ինչպես երկնքում, այնպես էլ՝ երկրի վրա»: Երբ Աստված թագավորեց ամեն ինչի վրա, Նրա արքայությունն էլ [թագավորեց] Իր կամքը կատարողների վրա: Միայն, ասում է, թող գա Քո թագավորությունը: Սա նման է այն բանին, թե «կծագի Հակոբի աստղը, Իսրայելից կելնի մի մարդ, կհարձակվի, կխորտակի Ամադեկի պորությունը»: Աստղը ծագեց, և մարդն ելավ, հարվածեց սպանեց սատանային, որ հեթանոսների ուժն էր: Աստուծո այս կամքը սկսեցից կար և կատարվեց մեր Տիրոջ՝ Հիսուս Քրիստոսի գալըստյամբ: Այս աղոթքը պետք է սովորենք խոսքերով և հավատով սպասենք Նրա երկրորդ գալստյան, երբ մեր աղոթքների համաձայն մեր արարքներն էլ ճշմարիտ կերպով հայտնի կլինեն:

«Թող գա Քո արքայությունը»: Ինքն արքայությունն է սովորեցնում իր մասին խոսել: «Նա աշխարհում կար, աշխարհը Նրա միջոցով եղավ, բայց աշխարհը Նրան չճանաչեց»: [Քրիստոս] սովորեցնում է Հայր ասել, որպեսզի միայն Նրան ճանաչես աշխարհի Արարիչ. որպես արարիչ՝ ամեն ինչի, որպես Որդեգիր՝ միայն մարդու: Ով որ ստեղծեց, Նա էլ արքան է, Ով որ եկավ, Նա էլ Նրա արքայությունն է: Բնությամբ մեր Աստվածը նույն մեր Հայրն է Իր աստվածության շնորհներով: Երբ Աստված բոլորի Հայրն է, Քրիստոս-եղբայրն է բոլոր նրանց, որոնք Նրա կամքն են կատարում: Արքա էր և քեզ եղբայր դարձավ: Այս պարզևր մեծ է քան արարչության առաջնեկը: Այն ժամանակ ասվեց, որ ըստ Աստծու պատկերի է եղել մարդը, որ [Նա] ըստ պատկերի է ստեղծել. հոգեղենը ցանկացավ, որ հոգեղենը իր կերպարանքով լինի, որպեսզի սա էլ Նրանից սովորի առաքինի լինել: Երբ [հոգեղենը] չկարողացավ մեկ լինել Նրա հետ, Ինքն իսկ առավ նրա կերպարանքը, այնպես, ինչպես Իրեն էր հայտնի: Ինքը կերպարանավորվեց անխախտելի և անքակտելի Լույթունը, անհասանելի և անասելի, միակ հավատարիս և հուսալին: Եվ Նա է միայն արժանի սիրվելու, որ մեր լեզվով է մեզ հետ խոսում և ուսուցանում: Խոսում է մեզ հարմար ձևով և երևելի օրինակներով ուսուցանում աներևույթ աստվածությունը, որպեսզի երևացողներով ճանաչես աներևույթ արքայությունը: Ինչպես որ Նա եկավ, նույն ձևով և երկրորդ անգամ պիտի գա: Այժմ վարդապետությունը աշակերտներին որպես որդիներ ճանաչեց, ծառաներին տերեր դարձրեց և մահկանացուներին անմահության հրավիրեց՝ ասելով. «Թող գա արքայությունը»՝ պգուշությամբ պատրաստվելու և ապա՝ յուրաքանչյուր իշխանության հատուցման համար: Աղոթքը ցանկալի է այն չափով, որչափով որ քեզ կարողանաս ժառանգակից դարձնել և արքայության մասունքին ընծայել. և Նա մեր մարդկային բնությունից էլ վեր պարզներ է խոստանում:

Նա ասում է. «Քո կամքը թող լինի»: Աստծու կամքը մարդու համար սրբություն է, որովհետև Նա նրան բաժնեկից դարձրեց Իր աստվածությանը: Եվ այդ ոչ այն պատճառով, որ չենք կարող հասնել այդ [աստվածությանը] բաժնին, այլ՝ որպեսզի հեջությունամբ ձեռք բերենք մեր հույսի համար համբերությունը, նման նրանց, որոնց սովորեցրեց աղոթել: Եթե նրանք վախճան գտան աղոթքներով, ապա մենք էլ կարող ենք. միայն թե հավատա, հուսա և սիրիր. այն ժամանակ [երկրավոր կյանքը] կավարտես խնդու-

թյամբ: Իսկ եթե տրտմությամբ չարչարակից լինես Քրիստոսին, Աստված Ինքը կպորացնի քեզ համբերելու համար: Եվ եթե ի վիճակի չլինեիր, Աստված մեզ այդպիսի աղոթք չէր սովորեցնի: Մեզանից առաջ եղողներին նայենք և քաջալերվենք: Հավատքի համար ոչ միայն իրենց] անձերը չարչարեցին, այլ նույնիսկ լավ համարեցին մեռնել, քան ապրել: Նահատակության հիմքը դնողին նայեցին և մահն ընդունեցին: Խոսքերով գովաբանենք նրանց, իսկ գործով նույն նահատակությամբ վախճանվենք: Աստված բոլորի Հայրն է հավասարապես, հավասարապես էլ բոլորս պարտավոր ենք որդիներ լինել, որովհետև մեկ է ժառանգությունը, որ Նա բաշխեց բոլորին:

(Նա ասում է). «Քո կամքը թող լինի ինչպես երկնքում, այնպես էլ երկրի վրա»: Չնայած, որ Աստված կարող է բոլոր մարդկանց երկնավոր դարձնել, [սակայն] աղոթելը մեր կամքին է թողնում, որպեսզի մենք՝ երկրավորներս, ինքներս կարողանանք դառնալ երկնավորներ: Վերին կործրը [իրեշտակները] ամբողջովին Նրա կամքին են ծառայում սիրով, միաբանությամբ լծված են Աստծո փառաբանությանը և Նրա մեծ փառքի զիմաց ծածկում են իրենց] ոտքերն ու երեսները, որպեսզի իրենց մեջ սիրեն Աստծուն: Նրան աչքերով տեսնելու փոխարեն Իր սերը բավական են համարում իրենց համար: Աստված էլ նրանց սիրո զիմաց Իր կամքը սիրով է կատարում նրանց մեջ: Չըշտապենք մարմնավոր աչքերով տեսնել Աստծուն, որպեսզի անժամանակ չսպառվենք: Թող մեր սերը պատգամավոր լինի մեզնից դեպի Նա և Նրա հանդեպ [մեր ունեցած] սիրուց թող կատարվի Նրա կամքը մեր մեջ: Ինչ որ սովորեցրին մեզ մարգարեները, ջանանք դրանց ետևից ընթանալ. նրանք խոսքով ասացին, իսկ գործով կատարեցին: Նրանց վարդապետն էլ Նա էր, ով քեզ աղոթք սովորեցրեց: Եվ դու էլ խոսքով սովորիր աղոթել և գործով ջանա կատարել: Դու հեռու չես հրեշտակներից, այլ նրանց հետ աղոթում ես, որպեսզի նրանց հետ փառավորես Աստծուն: Ինչպես որ դու ես նրանց հետ միաբանվում, այնպես էլ նրանք քեզ երգակից են լինում աղոթքներով և օրհնություններով: Համարձակ բաց ես անում բերանդ և ասում. «Թող լինի Քո կամքը ինչպես երկնքում, այնպես էլ երկրի վրա»: Այս իշխանությունը ավելի մեծ է, քան առաջին օրհնությունը: Այնտեղ միայն երկրի վրա իշխանությամբ տիրելու մասին է խոսքը, այստեղ, ասում է, և՛ երկնքում, և՛ երկրի վրա:

(Նա ասում է). «Մեր ամենօրյա հացը տուր մեզ»: Երկրաբույս հացը Աստված ա-

ռանց խնդրելու շնորհում է բոլորին առհասարակ: (Ասված է). «Դու ես Տեր, որ մարդկանց և կենդանիներին ապրեցնում ես»: Եվ ինչպե՞ս պետք է ասել, սա ամենօրյա իսկ չէ. մանկամտությունը վերացնում է, հիվանդությունը՝ կարճում, չքավորությունը՝ խափանում, մահը՝ քանդում և հեռու նետում: (Ասված է). «Չեր հայրերը կերան մանանան անապատում և մեռան: Սա է ճշմարիտ հացը, որ իջել է երկնքից: Եթե որևէ մեկը ուտի այս հացից՝ չի մեռնի հավիտյան»:

[Մարդիկ] լսում էին Նրանից խոսքը և չէին կարողանում անմիջապես հասկանալ: Նա կրկնում և երրորդ անգամ է ասում նույն խոսքը, որպեսզի դյուրությամբ լսեն և հավատքով ընդունեն խոսքի ուժը: «Ես եմ, — ասում է, — կենդանի հացը՝ իջած երկնքից: Ով որ այս հացից ուտի՝ մահ չի ճաշակի»: Աղոթքի մեջ Նա սովորեցնում է այս հացը խնդրել Աստծուց ամեն օր: Եթե լավ մտածես, [կիմանաս], թե, ով այս հացը սրբությամբ է ուտում և իր անձը դրան արժանի ձևով է պատրաստում, նա երկրավոր արքայության կարոտը չի քաշի: Մահկանացու ձեռքերի մեջ անմահ հաց դրվելով՝ իսկույն ևեթ ձեռքերն անմահանում են, և այս [հացը] ուտելով՝ մարդը ամբողջապես՝ շնչով, հոգով և մարմնով՝ հոգիանում և բաժնեկից է դառնում Քրիստոսին՝ միայն անարատ պահելով պորությունը սկզբից մինչև վերջ: Չկա այնպիսի երկրային չարչարանք, որ նման մարդուն հաղթի: Արժաթն արհամարհելի է նրա համար և ոսկին ատելի՝ նրա աչքում: Այս աշխարհի փառքը [նա] ցավ է համարում, քանի որ անմահ հացով լիանալով՝ նրա մտածումները մաքրվում են երկնավոր ապատությամբ:

Այս նույնը ի պորու եղավ բոլորին: Թե նա մանուկ է՝ չափահաս երևաց, թե ցավերից տկարացել էր՝ Աստուծո ուժը նրա մեջ բնակվեց, թե այս կյանքում իր վախճանն էր գտել՝ անմահ կյանքն իր հետ տարավ առ Աստված: Մեր Տերը աղոթքի մեջ այս էր սովորեցնում, որ խնդրենք Իրենից «Մեր հացը ամեն օր տուր մեզ»: Ո՛չ երկրից, այլ՝ Տիրոջից: Հայտնի է, թե ո՛չ երկնքից, այլ [ասում է՝ տուր մեզ] բոլորի Տիրոջը: «Այս է, — ասում է, — Իմ մարմինը և այս է Իմ արյունը»: Թե պետ [այն]անփշրելի էր, [բայց] քո սիրո համար փշրվեց. և քեզ, որ քո կամքով փշրվեցիր, անփշրելի աստվածությամբ Իրեն կցեց: [Ասված է]. «Չես թողնի ինձ դժոխքում և Քո սրբին թույլ չես տա տեսնել ապականություն»: Ուրբաթ օրը խաչվեց՝ մահը փշրելու համար, կիրակի օրը ադամական փշրված ոսկորները հավաքեց և իրար կցեց՝ անմահացնելու համար և շատերին ցույց տը-

վեց ճշմարտացես և ոչ երևութայես. մի օր հաց դարձավ վերնատան մեջ և ամեն անգամ հաց է դառնում եկեղեցում, սուրբ սեղանի վրա: Նախ Ինքը ճաշակեց և ապա մեկ բոլորիս ճաշակակից դարձրեց նույն չարանքներին: Նա այսուհետև չարչարանքների մեջ չէ, այլ փառավորվում է հայրական փառքի մեջ՝ հրեշտակների և մարդկանց կողմից: Եվ մեր՝ բոլորիս չարչարանքները կրեց Իր անչարչարելի աստվածությամբ: Մեր հավատքի հույսը իբրև մի խարխիս հաստատուն պահենք մեր հոգիներում և մարմիններում: Ինչպես այսուր ամրություն է կառույցի համար [այնպես էլ] հավատքը մարդու համար միություն է Աստծու հետ. ահա թե ինչու [մարդը] համարձակ կերպով կարող է խոսել և ասել. «Ների՛ր մեզ մեր պարտքերը, ինչպես որ մենք ենք ներում մեր պարտապաններին»:

Այս է ճշմարիտ, բնական և օգտակար աղոթքը: Երբ դու չպահանջես ընկերոջիցդ իր պարտքը, այն ժամանակ Աստված էլ քո բոլոր հանցանքները կների քեզ՝ անմեղ ճանաչելով: Լսի՛ր Պետրոսին, թե ինչպես սովորեց նա Տիրոջից: Նա յոթն անգամ կամեցավ ներել եղբոր հանցանքը, իսկ մեր Տերը ասաց. «Յոթանասուն անգամ յոթը»: Պետրոսը, իբրև մարդ, սահման դրեց, իսկ մեր Տերը Իր աստվածային էության մարդասիրության բարեբարությունը չսահմանափակեց: Շարունակ մեղք ենք գործում մեր խոսքերով և գործերով, իսկ Աստված տեսնում է և վանց է առնում, որպեսզի Իր համբերատարությամբ մեզ ապաշխարություն բերի: Մեղք չգործելն իսկ մարդու համար կատարյալ արդարություն է, իսկ եթե որպես մարդ հանցանք գործեց, թող շտապի պղծալ ապաշխարությամբ. բաց են Նրա ողորմության դռները. ապաշխարողների առաջ Նա չի փակում, մանավանդ [նորանց, որոնք գիտեն հավատով խնդրել: Նրանք էլ կարող են առաքինությամբ ձգնել՝ հոգևոր վաստակի համար: Նրանք ոչ միայն իրենց ընկերների պարտքերն են ներում, այլ նաև իրենց ունեցվածքն են բաժանում կարիքավորներին:

Աստուծո պորությունն է, որ նրանց մղում է առաքինության, ինչպես որ նախնիներն լին անում: «Ովքեր,—ասում է,—գյուղերի, ագարակների և ունեցվածքի տեր էին, [նորանցից] յուրաքանչյուրը վաճառում էր ունեցվածքը և բերում-դնում առաքյալների ոտ-

քերի առջև»: Մեր Տերը նրանց ուղարկեց Բանը քարոզելու: Նրանք Բանի քարոզիչներ էին և ինչքի մատակարարներ: Խոսքի ձայնը ականջին է հասնում, իսկ երկնայինի սերը առանց խոսքի ուսուցանում էր առատաձեռնություն. ոչ նրա համար, որ աղքատանալ էին ուզում, այլ որպեսզի կարողանան հասնել երկնավոր հարստությանը: Եվ դու, երբ քո ընկերոջը ներում ես քեզ ունեցած պարտքը, այդ ոչ թե նրա համար է, որ ատելով ատում ես քո ունեցվածքը, այլ նրա համար, որ քո արած քիչ ողորմությամբ Աստված քեզ ների այն բազմապատիկ պարտքերը, որ դու ունեիր: Այս խոսքերին հետևիր. երբ դու ներես քո ընկերոջը, դու էլ ներման կարժանանաս: Համարձակությամբ բացում ես բերանդ և ասում. «Մի՛ տար ինձ փորձության, այլ՝ փրկիր չարից»:

Աստուծո կամքը չէ մարդուն փորձության տանել, այլ՝ փորձությունից ազատել և մահվանից փրկել: [Նա, որ չխնայեց Իր Որդուն և մեզ բոլորիս համար մահվան մատնեց, Նրանով ամենայն բարիք է շնորհում բոլոր նրանց, ովքեր խնդրում են Նրանից: Թեպետ ի վիճակի չենք փոխարենը հատուցելու Աստծուն, [սակայն] չծուլանանք, որքան որ կարող ենք: Մեր ժուժկայությունը պահեցողություն է համարվելու, քիչ խմիչք օգտագործելը՝ խմիչքից կտրվել, համեստ հանդերձանքը՝ խոնարհություն, անհրաժեշտ չափի ունեցվածքը՝ աղքատություն. հանուն երանության պետք է հեզ լինել, ընկերոջը պետք է սովորեցնել խոնարհություն: Եթե չենք կարող անքուն մնալ, ապա [գոնե] ողջ գիշերը չքնենք, որպեսզի երբեք չմոռանանք սաղմոսներն ու օրհնությունները: Եթե աղքատների կարիքները չենք կարող հոգալ, [գոնե] պատռո հացի և բաժակի կարոտ չթողնենք նրանց: Մեր ունեցվածքի մեջ որբերից և այրիներից հափշտակված բան թող չգտնվի: Ինչ որ ունենք, թող Աստծուն նվիրված լինի: Այն ժամանակ մեր անձերն էլ Նրա համար հաճելի և ընդունելի պատարագ կլինեն: Բոլորը պետք է շտապեն Աստուծո պատվիրանները կատարելու՝ տղամարդիկ և կանայք, ապառներն ու ծառաները, քանի որ մեր Տերը բոլորի՝ փրկության համար եկավ. և Նրա մարդասիրությանը վայել են փառք, իշխանություն և պատիվ այժմ և միշտ և հավիտյանս հավիտենից. ամեն: